

Polska – Polski

PRZEJMIJ

KONTROLĘ NAD SWOJĄ EMERYTURĄ

– DZIESIĘĆ PUŁAPEK, KTÓRYCH POWINNAŚ UNIKAĆ JAKO KOBIETA

Annika Creutzer

Wstęp

ŻYCIE JEST PEŁNE PUŁAPEK. Czasami potrzebujemy pomocy, aby je wykryć.

Niniejsza publikacja pomoże Ci poznać dziesięć najważniejszych pułapek, których powinnaś unikać, aby otrzymać jak najlepszą emeryturę.

Wiemy, że na ogół kobiety otrzymują dużo niższe emerytury niż mężczyźni. Wiemy, że na ogół kobiety otrzymują dużo niższe emerytury niż mężczyźni. Składa się na to szereg przyczyn, takich jak różnice w wynagrodzeniach czy inne przejawy dyskryminacji. Aby to zmienić, potrzebne są działania związkowe i polityczne.

Istnieje jednak kilka przyczyn, na które same mamy wpływ jako kobiety. Czasami bez zastanowienia dokonujemy wyborów, które pociągają za sobą konsekwencje dla naszych emerytur.

Mamy powszechny system emerytalny, który gwarantuje wszystkim emeryturę na najniższym poziomie. To nasze podstawowe zabezpieczenie. Większość pracowników otrzymuje również emeryturę z tytułu zatrudnienia, jest to emerytura pracownicza określona w układzie zbiorowym pracy. Stanowi ona istotny element

całkowitej emerytury.

Ważne jest, żebyśmy nie dały się zastraszyć, żebyśmy nie zablokowały się ze strachu i nie chciały mówić o życiu, które nastąpi po życiu zawodowym i o tym, jak będziemy sobie wtedy radzić pod względem finansowym. Część z nas nie chce wiedzieć nic i widzi przyszłość jak ogromną, pełną biedy, czarną dziurę. Inne wybierają kosztowne produkty emerytalne pomimo istnienia lepszych alternatyw i sądzą, że rozwiążą one wszystkie problemy.

Znajdź czas na przeczytanie wszystkich przedstawionych tutaj rad, porozmawiaj z przyjaciółmi i znajomymi z pracy. Znajdź odwagę, aby zadawać pytania i rozmawiać o przyszłości. Zapewnisz sobie wówczas bogatsze życie w podeszłym wieku – nie tylko pod względem finansowym.

W niniejszej publikacji przedstawiłam wyłącznie własne poglądy i nie należy ich przypisywać innym osobom.

Annika Creutzer
Sztokholm, wrzesień 2013 roku

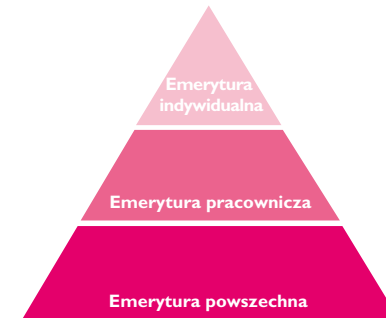
KPA Pension jest towarzystwem emerytalnym skupiającym pracowników zatrudnionych w administracji samorządowej. Pieniądze przeznaczone na emerytury lokujemy w bezpieczny i etyczny sposób, a naszymi klientami są w większości kobiety. Kobiety, które postanowiły poświęcić swoje życie, aby zajmować się innymi i dbać o ich rozwój, pracując w służbie zdrowia, szkolnictwie i opiece społecznej. Dlatego staramy się pomóc naszym klientkom, aby mogły otrzymywać jak najwyższą emeryturę. Z tego względu postanowiliśmy sfinansować wydanie niniejszej publikacji.

Lars-Åke Vikberg
Dyrektor generalny KPA Pension

Spis treści

<i>Czym są emerytury?.....</i>	<i>8</i>
<i>Pułapka związana z nauką.....</i>	<i>12</i>
<i>Pułapka związana z pracą na czarno.....</i>	<i>16</i>
<i>Pułapka związana z dodatkowymi korzyściami..</i>	<i>20</i>
<i>Pułapka związana z pracą na niepełny etat.....</i>	<i>26</i>
<i>Pułapka związana ze zdrowiem.....</i>	<i>30</i>
<i>Pułapka związana z oszczędzaniem ze strachu.....</i>	<i>38</i>
<i>Pułapka związana z kosztami.....</i>	<i>42</i>
<i>Pułapka związana z życiem w związku.....</i>	<i>46</i>
<i>Pułapka związana z zakończeniem pracy.....</i>	<i>50</i>
<i>Pułapka związana z emeryturą.....</i>	<i>54</i>

Czym są emerytury?

MUSISZ ZAPEWNIĆ SOBIE możliwie najlepszą emeryturę. Na początek wyobraź sobie swoją przyszłość jako piramidę. Następnie podziel piramidę na trzy poziomy.

Najniższy z nich stanowi emerytura powszechna. Jest to emerytura państwowa, ustawowa i dotyczy wszystkich. Wysokość tej emerytury określają dochody osiągane w ciągu całego życia.

Na Twoją emeryturę odkładana jest co roku pewna kwota. Z każdego zarobionego przez Ciebie 1000 koron odkłada się 185 koron. Z tych pieniędzy 160 koron przeznaczają się na emeryturę uzależnioną od dochodów. Resztę, 25 koron, możesz ulokować sama w emerytalnych funduszach składkowych. Nic się nie stanie, jeżeli nie wybierzesz żadnego funduszu. Wtedy Twoje pieniądze

pomnażają się w VII powszechnym funduszu emerytalnym, w ramach funduszu Säfan.

Co roku otrzymujesz pomarańczową kopertę, w której znajdziesz informacje odnośnie spodziewanej wysokości emerytury powszechnej, stanowiącej podstawę piramidy.

Jednak większość osób, które są zatrudnione, otrzymuje również emeryturę pracowniczą, inaczej nazywaną również emeryturą wynikającą z zatrudnienia. Stanowi ona środkową część piramidy. Wysokość tej emerytury reguluje umowa między związkiem zawodowym a pracodawcą; emerytura ta dotyczy wszystkich zatrudnionych w danym miejscu pracy, w którym istnieje układ zbiorowy pracy. Istnieje również pewna liczba pracodawców, którzy posiadają własne rozwiązania emerytalne dla swoich pracowników. Pieniądze są wpłacane przez pracodawcę.

Informacje o emeryturze pracowniczej z różnych towarzystw ubezpieczeniowych i central wyboru funduszy emerytalnych, które obsługują różne umowy o emeryturach pracowniczych, są co roku rozsyłane pocztą do domów.

Najwyższy poziom piramidy stanowi indywidualne oszczędzanie emerytalne, które możesz rozpocząć, jeżeli tego chcesz i masz takie możliwości. Dokonujesz wtedy wpłat z własnych pieniędzy, przy czym najbardziej rozpowszechnione jest oszczędzanie na emeryturę w towarzystwie ubezpieczeniowym podlegające odliczeniu od podatku. Przy wypłacie swoich oszczędności musisz zapłacić podatek tak samo jak w przypadku innych dochodów emerytalnych. Możesz również wybrać inne sposoby oszczędzania i nazwać je Twoim oszczędzaniem emerytalnym.

Po wejściu na stronę www.minpension.se uzyskasz najlepszy obraz całej piramidy, Twojej całościowej przyszłej emerytury.

1

Pułapka związana z nauką

Nie ucz się zbyt długo i wybierz odpowiednie wykształcenie

STUDIA MAJĄ WPŁYW NA EMERYTURĘ. Wybór kariery zawodowej zależy od wielu elementów – zainteresowań, tradycji rodzinnych, możliwości zdobycia pracy, wpływu przyjaciół, przypadku.

Podstawą emerytury jest to, że pracujemy. Im więcej zarabiamy i im dłużej pracujemy, tym wyższą emeryturę dostaniemy. Zatem patrząc z perspektywy emerytury, w okresie studiów zaciągasz u siebie pożyczkę.

Już jako studentka otrzymujesz bardzo małą kwotę, która jest odkładana na Twoją emeryturę. W powszechnym systemie emerytalnym kwotę tę oblicza się w oparciu o udział zasiłku w pomocy finansowej przyznanej na czas studiów. Jeżeli studiujesz na studiach dziennych, otrzymujesz taką emeryturę jak przy rocznych zarobkach w wysokości 39 000 koron (2013 r.).

Mając na uwadze emeryturę, ważne jest, aby dokonać takiego wyboru studiów, które zapewnią wiele możliwości i pozwolą uzyskać zawód, który będzie można wykonywać przez całe życie lub w którym będzie można się rozwijać i doksztalać. Na rynku pracy zachodzą szybkie zmiany, więc nikt nie może przewidzieć, jakie

zawody będą atrakcyjne za 30-40 lat. Można jednak przypuszczać, że zawsze będą potrzebni ludzie, którzy poświęcą się pracy w szkolnictwie, służbie zdrowia i opiece społecznej.

Ludzie wykształceni pracują na ogół dłużej niż ludzie bez wykształcenia. Można to tłumaczyć na kilka sposobów: wykształcenie może zapewnić ciekawą pracę, zawody wymagające wykształcenia mogą być mniej wyczerpujące fizycznie, a posiadanie wykształcenia zwiększa szansę otrzymania innych obowiązków służbowych.

Przy wyborze zawodu zasadniczą rolę odgrywają zainteresowania i to, do czego się najlepiej nadajemy. Nie zaszkodzi jednak postawić sobie pytania: czy właśnie to chcę robić przez 40 lat? Jeżeli nie, to czy jest coś, co mi przyniesie korzyść, kiedy będę się ubiegać o inną pracę?

Jeżeli zdecydujesz się studiować, ważne jest, aby podjąć pracę jak najszybciej po zakończeniu studiów. Każdy dodatkowy rok kształcenia pomniejsza Twoją przyszłą emeryturę, ale można to zrekompensować, dłużej pracując.

Pamiętaj również, że nie wszystko jest kwestią pieniędzy. Pracownicy administracji samorządowej cieszą się lepszym zdrowiem niż średnia pomimo niższych przeciętnych wynagrodzeń i nieco wyższego poziomu stresu w pracy. Tak wskazuje badanie przeprowadzone przez firmę Kairos Future, zajmującą się analizą trendów. Pracownicy administracji samorządowej są najlepiej wykształceni, realizują swoje ambicje rozwoju i mają dobre kontakty z rodziną, przyjaciółmi i kolegami z pracy. Często są też idealistami, którzy podkreślają częściej od innych, że w życiu ważne są ideały i przekonania.

2

Pułapka związana z pracą na czarno

Nie pracuj na czarno

KUSZĄCE JEST pobieranie pensji, od której nie płaci się podatku. Dostajesz na rękę więcej pieniędzy, którymi nie musisz się dzielić. Dostajesz „na czysto” 70 koron na godzinę zamiast 50 koron po podatku. Dobrze jest dostawać 20 koron więcej.

Każda legalna praca wnosi niewielki wkład w Twoją przyszłą emeryturę. Poważny pracodawca opłaca podatek od wynagrodzeń na podstawie otrzymywanej przez Ciebie pensji. W skład podatku od wynagrodzeń wchodzi podatek emerytalny.

Pracując na czarno, tracisz na wiele sposobów, a jednym z nich jest emerytura. Nie posiadasz również ubezpieczenia w pracy, co może być poważnym problemem, jeżeli doznasz jakichś obrażeń. Poza tym nie możesz mieć pewności, że dostaniesz zarobione pieniądze. Pracodawca może się po prostu oszukać. Po trzecie, możesz sama zostać zobowiązana do zapłacenia podatku i podatku od wynagrodzeń. Z takimi żądaniami może wystąpić Skatteverket (Urząd Podatkowy) w okresie do pięciu lat od momentu otrzymania przez Ciebie

pieniędzy. Na koniec nie będziesz mogła wykorzystać informacji o pracy na czarno, kiedy będziesz się starać o inną pracę.

Wystarczy, że jako nastolatka pracowałaś w okresie wakacji, a już odkłada się pewna kwota na Twoją przyszłą emeryturę. Jedynym warunkiem jest posiadanie przez Ciebie rocznego dochodu powyżej 18 900 koron (w 2013 roku). Przekroczenie tej granicy powoduje także konieczność płacenia przez Ciebie podatku dochodowego.

3

Pułapka związana z dodatkowymi korzyściami

Nie zapomnij o emeryturze pracowniczej

KIEDY OMAWIASZ warunki zatrudnienia, musisz pamiętać o odpowiednich świadczeniach. Zwykle pracodawcy zachęcają przyszłych pracowników kartem wstępu na zajęcia sportowe i piątkowym poczęstunkiem przy kawie. Oczywiście jest to miłe, ale są to drobiazgi w porównaniu z tym, czy pracodawca podpisał układ zbiorowy pracy czy nie. W skład układu zbiorowego wchodzi różne ubezpieczenia i inne uprawnienia, a przede wszystkim emerytura pracownicza. Nie zapomnij więc zapytać o emeryturę pracowniczą, kiedy będziesz rozmawiać o warunkach zatrudnienia!

Zdecydowana większość pracodawców podpisała układy zbiorowe pracy. Jeżeli jesteś pracownikiem administracji samorządowej lub rządowej, nie musisz się o to martwić, ponieważ wszyscy pracownicy są objęci układem zbiorowym pracy. Jako pracownik zakładu pracy, w którym obowiązuje układ zbiorowy pracy, otrzymujesz zawsze emeryturę pracowniczą, czasami nazywaną również emeryturą wynikającą z zatrudnienia.

Najlepszym rozwiązaniem jest posiadanie emerytury pracowniczej zagwarantowanej w układzie zbiorowym pracy. Strony rynku pracy,

czyli organizacje związków zawodowych i organizacje pracodawców, zmusiły towarzystwa emerytalne do obniżenia opłat. Tym samym więcej pieniędzy przeznaczają się na emerytury, a mniej na opłaty, co z czasem zapewni Ci wyższą emeryturę. Co roku Twój pracodawca wpłaca pieniądze, a Ty sama możesz wybrać, gdzie je ulokować.

Jeżeli nie możesz, albo nie chcesz decydować sama, gdzie ulokować pieniądze, nie musisz tego robić. W każdym układzie zbiorowym wskazano gotową alternatywę. Wybrano ją po to, aby bezpiecznie i pewnie pomnażać Twoje pieniądze. Tymi alternatywami są tradycyjne ubezpieczenia, które zapewniają pewną gwarancję.

Towarzystwo Emerytalne KPA Pension zostało wstępnie wybrane jako towarzystwo emerytalne pracowników administracji samorządowej. Jeżeli jesteś pracownikiem prywatnego przedsiębiorstwa posiadającego układ LO (układ LO-SAF), Twoje pieniądze są lokowane w Towarzystwie Emerytalnym AMF Pension. Jeżeli jesteś pracownikiem umysłowym sektora prywatnego (ITP), Twoimi pieniędzmi zarządza Alecta, jeżeli jesteś pracownikiem administracji rządowej (PA03), zarządza nimi Towarzystwo Emerytalne Kåpan Pensioner. Są to cztery największe układy zbiorowe pracy, ale istnieje jeszcze wiele innych. Jeżeli nie wiesz, który układ zbiorowy dotyczy Ciebie, możesz zwrócić się do związku zawodowego, działu płac albo swojego szefa.

9 na 10 pracowników posiada emeryturę pracowniczą zagwarantowaną w układzie zbiorowym pracy

Emerytura pracownicza ma większe znaczenie, jeżeli otrzymujesz wyższą pensję. Wiele osób uzyskujących wysokie dochody otrzymuje tyle samo albo więcej z emerytury pracowniczej niż z emerytury powszechnej.

Pracodawcy, którzy nie podpisali układu zbiorowego pracy, mogą wybrać porozumienie zawarte między pracodawcą niezrzeszonym w organizacji pracodawców a organizacją pracowników. Wówczas posiadasz takie same świadczenia emerytalne jak osobą objętą układem zbiorowym. Istnieją także pracodawcy, którzy oferują własne rozwiązania emerytalne. One również mogą być opłacalne i dobre, ale często mają wyższe opłaty.

Uważaj na pracodawców, którzy nie zapewniają Ci żadnej emerytury! W takim przypadku musisz dopilnować, aby otrzymać o wiele wyższe wynagrodzenie, żebyś sama dokonywała wpłat na poczet emerytury. Musisz otrzymywać wynagrodzenie przynajmniej o 5 procent wyższe. Jest to porównywalne z większością porozumień i pozwala pokryć wyższe opłaty, które musisz opłacać.

Miejsca pracy, które posiadają układy zbiorowe, są objęte tak zwaną gwarancją wynikającą z układu zbiorowego pracy. Jeżeli nawet Twój pracodawca zaniedbał dokonywania wpłat na Twój rachunek, jesteś objęta ochroną i otrzymasz swoje pieniądze.

Inną korzyścią emerytury pracowniczej określonej w układzie zbiorowym jest to, że będziesz otrzymywać wpłaty na poczet emerytury nawet w okresie urlopu wychowawczego. Długość okresu otrzymywania wpłat i ich wysokość podano w poszczególnych układach zbiorowych. Duże znaczenie dla Twojej przyszłej emerytury ma fakt, czy będziesz mieć kilkoro dzieci i czy będziesz przebywać na urlopie wychowawczym przez dłuższy czas. Inni pracodawcy mogą również rekompensować urlop wychowawczy, ale nie jest to równie powszechne. Nie zapomnij zapytać swojego pracodawcę, jakie zasady obowiązują u niego! Dopilnuj też, aby zostało to zapisane w Twojej umowie o zatrudnieniu!

Jeżeli prowadzisz własną firmę, ważne jest, abyś dokonywała wpłat na poczet emerytury w wysokości odpowiadającej emeryturze pracowniczej. Jeżeli myślisz o założeniu własnej firmy, ważne jest, abyś w swoich obliczeniach uwzględniła emeryturę pracowniczą i inne ubezpieczenia.

Fakty:

Oto trzy przykłady ilustrujące emeryturę pracowniczą w dniu, w którym przejdziesz na emeryturę.

Zakładamy, że Sara ma obecnie 30 lat i zacznie pobierać emeryturę w wieku 65 lat. Rozpoczęła pracę w wieku 21 lat. Zgodnie z układem zbiorowym KAP-KL na jej konto emerytalne wpływa co miesiąc 4,5 procent wynagrodzenia. W ramach rozwiązania indywidualnego wpłacana jest w jej imieniu kwota takiej samej wysokości, a pieniędzmi z indywidualnego ubezpieczenia tradycyjnego będzie zarządzać towarzystwo KPA; ten rodzaj ubezpieczenia najbardziej przypomina otrzymywane przez nią ubezpieczenie wynikające z układu zbiorowego pracy. Realny przyrost pieniędzy przeznaczonych na emeryturę wynosi 3 procent rocznie. Sara ma dwoje dzieci i pracuje na pełny etat. Wypłaty miesięczne podaje się na podstawie obecnej wartości pieniądza. Odpowiadają one zatem sile nabywczej, którą obecnie posiada Sara.

Emerytura pracownicza Sary będzie niższa w alternatywie indywidualnej, ponieważ pracodawca nie dokonuje żadnych wpłat w okresie urlopu wychowawczego. W trzeciej alternatywie, bez emerytury pracowniczej, Sara otrzyma wyłącznie emeryturę uzależnioną od dochodów i emeryturę składkową (emeryturę powszechną).

Miesięczne

wynagrodzenie	15 000 koron	25 000 koron	35 000 koron
---------------	--------------	--------------	--------------

Emerytura uzależniona

od dochodów	6 010 koron	9 570 koron	13 050 koron
-------------	-------------	-------------	--------------

Emerytura składkowa	1 145 koron	1 880 koron	2 560 koron
---------------------	-------------	-------------	-------------

Łączna emerytura z

KAP-KL	9 853 koron	15 946 koron	21 904 koron
--------	-------------	--------------	--------------

Łączna indywidualna

emerytura pracownicza	9 561 koron	15 446 koron	21 198 koron
-----------------------	-------------	--------------	--------------

Łączna emerytura bez

emerytury pracowniczej	7 155 koron	11 450 koron	15 610 koron
------------------------	-------------	--------------	--------------

Uwaga: W przypadku bardzo niskiej emerytury Sara może mieć również prawo do dodatku do poziomu emerytury gwarantowanej oraz do dodatku mieszkaniowego. Źródło: Towarzystwo emerytalne KPA Pension/Pensionsmyndigheten (Urząd ds. Emerytalnych i Rentowych).

4

Pułapka związana z pracą na niepełny etat

Praca na niepełny etat obniża emeryturę

NAJWIĘKSZĄ pułapką emerytalną dotyczącą kobiet jest praca na niepełny etat. Osoby, które przez wiele lat pracowały na niepełny etat otrzymają znacznie niższą emeryturę.

W pułapce tej zawiera się właściwie szereg pułapek. Osoby pracujące na niepełny etat otrzymują często mniejsze podwyżki płac, mają mniejsze możliwości dokształcania się i mniejsze możliwości otrzymania lepiej płatnej pracy.

Istnieje wiele przyczyn, które powodują podjęcie pracy na niepełny etat. Na niektóre z nich masz wpływ, na inne nie. Jeżeli nie udaje się dostać pracy na pełny etat, niewiele można na to poradzić oprócz tego, że można walczyć o więcej godzin pracy albo próbować zmienić pracę. Walka o prawo do pełnego etatu jest również walką o lepszą emeryturę.

Jeżeli sama podejmujesz decyzję o pracy na niepełny etat, dobrze przemyśl jej następstwa. Po stronie plusów jest, na przykład, więcej czasu dla dzieci lub starzejących się rodziców. Dokonanie przeglądu minusów nie jest już takie łatwe.

Po wejściu na stronę www.minpension.se możesz dokonać obliczeń i sprawdzić, ile może Cię kosztować przyszła praca na niepełny etat. Podaj swoje wynagrodzenie, które otrzymujesz, pracując na niepełny etat i sprawdź, jakiej emerytury możesz się spodziewać. Praca na niepełny etat oznacza, że dosta-

niesz nie tylko niższą emeryturę powszechną, ale przede wszystkim niższą emeryturę pracowniczą.

Przez pierwsze cztery lata życia dziecka będziesz dostawać rekompensatę w ramach powszechnego systemu emerytalnego. Oznacza to, że Twoja praca na niepełny etat albo przebywanie w domu nie wpłynie na wysokość Twojej emerytury. Zazwyczaj w ramach Twojej emerytury pracowniczej będziesz otrzymywać rekompensatę przez 3 do 12 miesięcy.

Dobrowolna praca na niepełny etat w latach wychowywania małych dzieci może mieć wiele niechcianych następstw w przyszłości. Kobiety pracujące na niepełny etat częściej przebywają na zwolnieniu lekarskim niż kobiety zatrudnione na pełny etat. Przyczyn może być wiele, na przykład stres i trudności, aby nadążyć z pracą, a także presja związana z główną odpowiedzialnością za dom i rodzinę. Wiele rodzajów prac na niepełny etat przypada na zawody wymagające wysiłku fizycznego, na przykład w służbie zdrowia, handlu i wielu innych. Część osób jest zdania, że kobiety chorują, bo wpadają w „pułapkę pracowitości”.

Kobietom pracującym na niepełny etat jest również trudniej otrzymać podwyżkę w pracy. Po prostu może im być trudniej pokazać, co potrafią, jeżeli nie są w pracy tyle samo czasu, co osoby zatrudnione na pełny etat. Może też być im trudniej wziąć udział w szkoleniach i innych kursach organizowanych w miejscu pracy. Utrudnia to utrzymanie odpowiedniego poziomu kwalifikacji, a tym samym wpływa na pensję i emeryturę.

Mniejsze możliwości doksztalcania się i mniejsza wiara w swoje możliwości rozwoju przekłada się z kolei na pensje kobiet. Jest to jednym z wielu powodów, dla których kobiety otrzymują niższe wynagrodzenie od mężczyzn. Poza tym maleje bezpieczeństwo na rynku pracy, co może prowadzić do okresów bezrobocia, które z kolei wpływają na emeryturę.

Kobiety wykorzystują około trzyz czterech dni urlopu wychowawczego, mężczyźni wykorzystują ten czwarty.

Kobiety wykorzystują dwa z trzech dni z tytułu opieki nad dzieckiem, mężczyźni wykorzystują ten trzeci.

Większość par rodziców składa się z kobiety i mężczyzny, przy czym mężczyzna zarabia więcej od kobiety. Panuje wyobrażenie, że rodzina będzie mieć do dyspozycji mniej pieniędzy, jeżeli mąż będzie w domu i będzie

pobierać zasiłek wychowawczy. Najczęściej jest ono błędne.

Rodzice, którzy równo dzielą się urlopem wychowawczym w okresie pierwszego roku życia dziecka uzyskują najwyższy dochód całkowity po podatku. Wyjaśnia to przede wszystkim fakt, że oboje rodzice otrzymują część odliczenia podatkowego z tytułu zatrudnienia i część dodatku do wynagrodzenia z tytułu układy zbiorowego pracy. Ponieważ dodatek do wynagrodzenia nie ma górnej granicy, osoba osiągająca wyższy dochód otrzyma również więcej pieniędzy w przypadku urlopu wychowawczego. Pobieranie równie wysokiego zasiłku wychowawczego jest często nieopłacalne w przypadkach, kiedy dochody mężczyzny są dwukrotnie wyższe niż dochody kobiety, albo kiedy kobieta w ogóle nie uzyskuje żadnych dochodów. Największą korzyść z równego podziału zasiłku wychowawczego osiągają pary, w których obie osoby mają wysokie dochody.

Na relacje między rodzicami wpływa również podział odpowiedzialności za dzieci i dom. Wiele badań pokazuje, że w związkach z bardziej równym podziałem zasiłku wychowawczego występuje mniej rozwodów. Podział urlopu wychowawczego i opieki nad dzieckiem tylko częściowo wyjaśnia, dlaczego kobiety pozostają w tyle jeżeli chodzi o emerytury. Często chodzi o to, że ponoszą główną odpowiedzialność za dom i rodzinę.

W pewnym stopniu można „naprawić szkodę” i na różne sposoby zrekompensować kobietom fakt otrzymywania niższej emerytury.

Pierwszym z nich jest oddanie swojej emerytury składkowej. Osoba zarabiająca więcej przekazuje swoją emeryturę składkową swojemu partnerowi. Należy to zrobić zanim zarobi się pieniądze na poczet emerytury. Formularz można pobrać w Urzędzie ds. Emerytalnych i Rentowych (Pensionsmyndigheten). W przypadku rozwodu nie można odzyskać swojej emerytury składkowej. Można wysłać nowy formularz, jeżeli chce się zakończyć przekazywanie emerytury składkowej. Przekazywanie emerytury składkowej może mieć miejsce wyłącznie między małżeństwami albo zarejestrowanymi partnerami. Nie mogą tego zrobić osoby żyjące w konkubinacie.

Innym sposobem otrzymania rekompensaty za niższą emeryturę jest ubezpieczenie kapitałowe lub inwestycyjne konto oszczędnościowe. Więcej informacji o tych formach oszczędzania znajdziesz w rozdziale Pułapka związana z oszczędzaniem ze strachu.

5

Pułapka związana ze zdrowiem

Zdrowie ma wpływ na emeryturę

ISTNIEJE WIELE POWODÓW, dla których należy dbać o zdrowie. Być może dbałości o zdrowie nie traktujemy w pierwszej kolejności jako formy oszczędzania emerytalnego, lecz raczej jako kwestię dobrego samopoczucia. A jednak Twój organizm i zdrowie są jednymi z najważniejszych czynników decydujących o Twojej emeryturze. Jeżeli nie masz sił i nie możesz pracować, Twoja emerytura będzie niższa. Dlatego regularne ćwiczenia i dobre odżywianie są również formą oszczędzania emerytalnego.

Mimo, że kobiety z reguły więcej ćwiczą i rzadziej od mężczyzn mają nadwagę, to częściej na zwolnieniach lekarskich przebywają właśnie kobiety. Dotyczy to przede wszystkim kobiet posiadających małe dzieci.

Istnieje wiele porad na temat zdrowia i ćwiczeń fizycznych i większość z nas chyba wie, jak powinna postępować.

Pracodawca też ponosi odpowiedzialność za Twoje zdrowie, a tym samym Twoją emeryturę. Masz prawo do miejsca pracy, które nie spowoduje u Ciebie choroby ani obniżenia sprawności organizmu. Na stronie internetowej suntliv.nu znajdziesz porady i wskazówki,

jak zapewnić sobie lepsze warunki pracy.

Jeżeli masz problem z warunkami pracy, możesz zwrócić się do inspektora BHP w Twoim zakładzie pracy. Możesz również zgłosić problem związkowi zawodowemu i kierownictwu. Najgorszą rzeczą, jaką możesz zrobić, jest znoszenie w milczeniu nieprawidłowości.

Zakładowa służba zdrowia na odpowiednim poziomie może również zapobiegać chorobom i tworzyć dobre warunki pracy. Lekarze i pielęgniarki, którzy znają miejsce zakład, mogą udzielać porad, uwzględniając dane środowisko pracy. Tym samym mogą się przyczynić do zapobiegania długim zwolnieniom z pracy.

Na stronie internetowej organizacji AFA Försäkring, www.afaforsakring.se, znajdziesz wiele porad i wskazówek odnośnie uprawnień Twojego stanowiska pracy. Znajdziesz tam również raport na temat wypadków przy pracy, będący zestawieniem różnych urazów odnoszonych w miejscu pracy, które dotyczą kobiet i mężczyzn. Na przykład przemoc i groźba użycia przemocy jest dla kobiet większym problemem niż dla mężczyzn.

Jeżeli dbasz o swoje zdrowie i przyszłą emeryturę, zmiana pracy może się okazać prawdziwą kuracją zdrowotną. Może się okazać, że najlepszym lekarstwem na złe samopoczucie w pracy albo zapracowywanie się będzie znalezienie innej posady.

Rosie

Nauczycielka muzyki

» Wysłam za mąż za Ghańczyka, chcemy przeprowadzić się do jego ojczyzny i otworzyć dom dziecka. Kiedy po raz pierwszy usłyszałam, że mam dokonać wyboru emerytury, nie bardzo mnie to interesowało. Po prostu powinny być na to pieniądze i powinno ich wystarczyć dla nas wszystkich.»

Georgia

Administrator

» Mam nadzieję, że będę prowadziła życie, o jakim marzę. Chcę podróżować, mieć dzieci i mam nadzieję, że tak będzie. Słyszałam o systemie emerytalnym i wiem, że dostaniemy emeryturę, dlatego że pracujemy, nie biorę jeszcze pod uwagę innego rodzaju oszczędzania.»

Susanna
Pielęgniarka szkolna

» Dla mnie ważne jest, aby stać na własnych nogach pod względem finansowym, również jako mężatka. Nie chodzi jednak tylko o pieniądze – chcę mieć czas na zainteresowania, rodzinę i dopilnować, żeby dzieciom było dobrze.»

Emmeline
Pomoc w restauracji

» Moim największym marzeniem jest praca z kwiatami, może otwarcie własnej kwiaciarni. Kiedy dostanę emeryturę, prawdopodobnie mi to wystarczy, ale jestem pracowita jak mrówka, więc chętnie będę pracować dalej.»

6

Pułapka związana z oszczędzaniem ze strachu

Nie pozwól, aby kierowało Tobą poczucie winy

CZY MUSISZ OSZCZĘDZAĆ NA EMERYTURĘ? Nie wpadnij w pułapkę i nie zacznij oszczędzać tylko dlatego, że uważasz, że musisz i dlatego, że inni mówią Ci, że powinnaś. Zawsze dobrze jest oszczędzać, ale nie jest pewne, czy zwykłe oszczędzanie na emeryturę będzie dla Ciebie najlepsze.

Po wejściu na stronę internetową www.minpension.se możesz dokonać przeglądu odnośnie wysokości Twojej przyszłej emerytury. Związki zawodowe, centrale wyboru funduszy emerytalnych i towarzystwa emerytalne posiadają informacje o emeryturach pracowniczych, a towarzystwa emerytalne i banki informują również o indywidualnym oszczędzaniu emerytalnym.

Jeżeli masz możliwość oszczędzać, następnym krokiem jest zastanowienie się, w jaki sposób chcesz oszczędzać i jakie ryzyko chcesz podjąć, a także, kiedy prawdopodobnie będziesz potrzebować zaoszczędzonych pieniędzy. Jeżeli chcesz skorzystać z pomocy doradcy, dobrym pomysłem jest porozmawianie z więcej niż jednym z nich. Możesz zabrać ze sobą przyjaciółkę albo członka rodziny, z którymi możesz potem przedyskutować otrzymane porady. Wielu

doradców chce sprzedać produkty danej firmy i nie jest neutralna.

To, co zwykle nazywamy indywidualnym oszczędzaniem emerytalnym, jest oszczędzaniem, od którego możemy dokonać odliczenia w deklaracji podatkowej. Oszczędzając, obniżasz zatem swój podatek dochodowy, ale przy wypłacie pieniędzy musisz zapłacić od nich podatek dochodowy.

Maksymalnie możesz odliczyć 12 000 koron rocznie. Wyjątkiem jest sytuacja, kiedy pracujesz i nie otrzymujesz emerytury pracowniczej, wówczas możesz odliczyć 12 000 koron, a także kwotę, która odpowiada maksymalnie 35 procentom Twojego wynagrodzenia. Jeżeli nie jesteś pewna, jakie zasady obowiązują w Twoim przypadku, możesz poprosić o informację w Urzędzie Podatkowym (Skatteverket).

Jeżeli oszczędzasz, korzystając z odliczenia od podatku, musisz być świadoma, że Twoje pieniądze są zablokowane. Możesz je wypłacić najwcześniej po ukończeniu 55 lat i musisz rozłożyć wypłaty na okres przynajmniej 5 lat.

Oszczędzanie emerytalne bazujące na odliczeniach od podatku jest najbardziej opłacalne pod względem podatkowym, kiedy płacisz wysoki podatek, wpłacając pieniądze, a niski podatek, wypłacając pieniądze.

Jeżeli Twój obecny dochód jest niższy niż poziom odpowiadający podatkowi państwowemu (wynagrodzenie na poziomie około 35 000 koron miesięcznie w 2013 roku), oszczędzanie emerytalne bazujące na odliczeniach od podatku może mieć wady. Po pierwsze, podatek w momencie wypłacania pieniędzy jest nieco wyższy, ponieważ w przypadku dochodów emerytalnych nie otrzymujesz żadnego odliczenia od podatku z tytułu zatrudnienia. Po drugie, wypłata pieniędzy może sprawić, że będąc na emeryturze otrzymasz nieco niższy dodatek mieszkaniowy.

Istnieją dwie możliwości oszczędzania emerytalnego bazującego na odliczeniach od podatku – ubezpieczenie kapitałowe i inwestycyjne konto oszczędnościowe (ISK). Wpłacając pieniądze, nie możesz dokonać żadnych odliczeń, ale z drugiej strony unikasz płacenia podatku dochodowego od wypłacanych pieniędzy. W okresie

oszczędzania musisz zapłacić roczny ryczałtowy podatek od zysków. Obydwie formy oszczędzania są dobre, jeżeli ktoś inny, na przykład Twój mąż, będzie oszczędzać na Twoją emeryturę. W przypadku, gdy zechce on przekazać Ci kapitał emerytalny, może odkładać pieniądze na ubezpieczenie kapitałowe lub inwestycyjne konto oszczędnościowe, które zostało otwarte na Ciebie. Aby nie dzielić pieniędzy w razie rozwodu, możecie podpisać intercyzę stanowiącą, że środki na koncie i zysk są Twoją prywatną własnością.

7

Pułapka związana z kosztami

Lokując pieniądze na emeryturę, uważaj na koszty

POWINNIŚMY LOKOWAĆ coraz więcej pieniędzy sami. Obecnie ponosimy większą niż kiedyś odpowiedzialność za samodzielne lokowanie naszych pieniędzy na emeryturę. Sprawia to, że musimy również zdobyć większe rozeznanie i większą wiedzę o emeryturach niż było to wymagane od poprzednich pokoleń.

Innymi słowy, nie wiemy, jaka będzie wysokość emerytury. W znacznej części zależy to od tego, jak ulokujemy pieniądze i jaki będzie rozwój gospodarczy w kraju. Natomiast wiemy zawczasu, jaki jest koszt lokowania naszych pieniędzy. Dlatego powinnaś pomyśleć o znaczeniu kosztu i pułapce, w którą możesz wpaść, jeżeli wybierzesz kosztowną alternatywę.

Oszczędzanie emerytalne jest oszczędzaniem długoterminowym. Łatwo przeoczyć informację, że opłata, która wynosi zaledwie kilka procent pochłonie na skutek efektu procentu składanego znaczną część kapitału.

Jeżeli chodzi o oszczędzanie emerytalne, to zasadniczo istnieje wiele różnych opłat. W przypadku, gdy w skład Twojego oszczędzania wchodzi fundusze, wiąże się z nimi opłata za zarządzanie. Może także istnieć opłata za ubezpieczenie emerytalne jako takie. Czasami korzystasz

z pomocy doradcy emerytalnego, którego wynagrodzeniem będzie prowizja otrzymana od wybranego przez Ciebie towarzystwa ubezpieczeniowego. Również ona będzie dla Ciebie kosztem.

Czasami warto zapłacić wyższą opłatę, aby otrzymać lepszy produkt. Może tak być w przypadku, gdy wybierzesz różne fundusze. Fundusze akcyjne są często droższe niż fundusze obligacji, ale mogą również więcej zyskać na wartości. Natomiast spośród dwóch równoważnych funduszy, które mają takie same uwarunkowania przyszłego wzrostu, powinnaś zyskać, wybierając ten, który pobiera najmniejsze opłaty.

Kiedy otrzymasz coroczne informacje emerytalne z Urzędu ds. Emerytalnych i Rentowych (Pensionsmyndigheten), różnych towarzystw emerytalnych, takich jak KPA Pension, a także z różnych central wyboru funduszy emerytalnych, zobaczysz wysokość pobranych opłat.

Emerytury pracownicze zagwarantowane w układach zbiorowych pracy mają zwykle niższe opłaty niż rozwiązania emerytalne oferowane przez pracodawcę nie posiadającego podpisanego układu zbiorowego. Związki zawodowe i pracodawcy wykazali się, zmuszając do obniżenia opłat wybrane przez siebie firmy, które mają zarządzać emeryturami określonymi w układach zbiorowych.

Pamiętaj o tym, że osoby, które nazywają się doradcami, są sprzedawcami. Dlatego istnieje ustawa o doradztwie, której zadaniem jest zapewnienie Ci ochrony.

Zgodnie z prawem doradca, który udziela Ci porad odnośnie lokowania środków, musi przeanalizować Twoją całą sytuację finansową. Masz prawo otrzymać protokół, który zawiera otrzymane przez Ciebie porady. Przed podpisaniem protokołu dokładnie przeczytaj porady. Na spotkanie z doradcą możesz zabrać przyjaciółkę albo członka rodziny. Masz prawo wiedzieć, jakie prowizje i inne wynagrodzenia otrzymuje doradca z różnych firm.

Wiele osób chce Ci pomóc w zarządzaniu Twoimi pieniędzmi na emeryturę. Przykładem są zarządcy firmy PPM, którzy oferują inwestowanie Twoich pieniędzy na emeryturę za opłatą wynoszącą zwykle 500 koron rocznie. Aby pokryć ten koszt, Twoje fundusze musiałyby przynosić znacznie wyższe zyski od średniej. Wiele badań pokazuje, że rzadko się to zdarza.

Możesz wpaść w inną pułapkę, jeżeli chcesz wziąć lub przenieść pożyczkę mieszkaniową. Banki oferują często obniżkę odsetek pod warunkiem, że przeniesiesz swoje oszczędności emerytalne do towarzystwa ubezpieczeniowego należącego do banku. Jest to kusząca propozycja, ale ważniejsze od tego jest, kto będzie zarządzać Twoją emeryturą. Istnieje ryzyko, że więcej stracisz na przeniesieniu oszczędności niż zyskasz na niższych odsetkach od pożyczki.

Możesz powiązać swoje oszczędzanie emerytalne z różnymi formami ochrony ubezpieczeniowej. Najbardziej popularnymi są ochrona najbliższych na wypadek Twojej śmierci oraz ochrona w postaci wypłaty emerytury rodzinie na wypadek Twojej śmierci. Ochrona najbliższych na wypadek Twojej śmierci, nazywana również ochroną rodzinną, oznacza, że Twoja rodzina będzie otrzymywać przez pewien czas pewną kwotę pieniędzy w razie Twojej przedwczesnej śmierci. Ochrona w postaci wypłaty emerytury rodzinie oznacza, że Twoja rodzina otrzyma kwotę, którą zgromadziłaś w danej formie oszczędzania emerytalnego.

Jeżeli nie masz ochrony w postaci wypłaty Twojej emerytury rodzinie, otrzymasz część pieniędzy pochodzących od innych zmarłych przedwcześnie osób z rodziny, które nie posiadały ochrony w postaci wypłaty swojej emerytury rodzinie. Pieniądze trafiają do jednej puli nazywanej zyskiem ze spadku, którym dzielą się pozostali przy życiu. Tym samym, jeżeli nie posiadasz ochrony w postaci wypłaty emerytury rodzinie, otrzymujesz wyższą emeryturę.

Jeżeli jesteś pracownikiem administracji samorządowej, w skład Twojej emerytury pracowniczej wchodzi zawsze ochrona w postaci wypłaty emerytury rodzinie, ale możesz z niej zrezygnować, jeśli jej nie potrzebujesz. Jeżeli chodzi o inne umowy, zwykle musisz sama podjąć decyzję, czy chcesz posiadać ochronę w postaci wypłaty emerytury rodzinie. Stanowi to zabezpieczenie zarówno dla Ciebie, jak i Twojej rodziny.

Ochrona najbliższych na wypadek Twojej śmierci i ochrona w postaci wypłaty emerytury rodzinie są ubezpieczeniami, które opłacasz ze swojego kapitału emerytalnego. Jeżeli nie masz rodziny, są to pieniądze wyrzucone w błoto. W takim przypadku powinnaś zrezygnować z ubezpieczeń i dopilnować, aby wszystkie pieniądze były przeznaczane na Twoją emeryturę.

8

Pułapka związana z życiem w związku

Licz się z tym, że zostaniesz sama

JEŻELI MASZ męża i czekasz na życie na emeryturze, z pewnością planujesz, jak będziecie je razem spędzać. Wówczas nie odgrywa szczególnie dużej roli fakt, że Twoja emerytura będzie niższa, będziecie mieć przecież dwie emerytury, z których będziecie się utrzymywać. Niestety życie nie zawsze układa się po naszej myśli. Bardzo prawdopodobne jest, że będziesz żyć sama przez cały okres emerytury lub jego część. Zatem licz się z tym, że wcześniej czy później zostaniesz sama.

Wśród osób, które obecnie przechodzą na emeryturę, najniższą emeryturę otrzymują rozwiedzione kobiety. Wśród ubogich emerytów przeważają rozwiedzione kobiety i wdowy.

W Szwecji nie istnieje obecnie emerytura dla wdów. Została zniesiona wiele lat temu. Zastąpiła ją emerytura przejściowa wypłacana osobom poniżej 65. roku życia. Otrzymuje się ją przez okres jednego roku. Jeżeli posiadacie dzieci poniżej 18. roku życia, możesz otrzymywać emeryturę przejściową przez dwa lata lub do ukończenia przez najmłodsze dziecko 12. roku życia. Zazwyczaj emerytura przejściowa wynosi około 5 000 koron miesięcznie przed

opodatkowaniem.

Twoja najważniejsza ochrona została zawarta w układzie zbiorowym pracy. Jest w nim określone Twoje pracownicze grupowe ubezpieczenie na życie (TGL). Zawiera się w nim kwota dla najbliższych osoby zmarłej, kwota dla dzieci i kwota przeznaczona na pogrzeb. Analogiczne ubezpieczenie dla pracowników administracji samorządowej nazywa się TGL-KL.

W razie rozwodu następuje podział majątku. Wszystko to, co nie stanowi prywatnej własności, wchodzi w skład majątku do podziału. Podziałowi podlega natomiast niewielka część pieniędzy przeznaczonych na emeryturę. Każda z osób zachowuje swoją emeryturę uzależnioną od dochodów i emeryturę składkową, jak również całą emeryturę pracowniczą. Podziałowi podlega indywidualne ubezpieczenie emerytalne (z pewnymi wyjątkami), a także ubezpieczenia kapitałowe, jeżeli nie została sporządzona intercyza.

9

Pułapka związana z zakończeniem pracy

Nie kończ pracy zawodowej zbyt wcześnie!

OKRES TRWANIA ŻYCIA ZAWODOWEGO ma duże znaczenie dla emerytury. Pamiętaj o tym, jeżeli zastanawiasz się nad zakończeniem pracy lub pracą w mniejszym wymiarze godzin.

Istnieje wiele przyczyn, dla których kobiety z reguły nie pracują zawodowo tak długo jak mężczyźni. Część zawodów wykonywanych przez kobiety jest wyczerpująca fizycznie i organizm może nie dawać rady. Zakończenie pracy może być również niezależne od kobiety, która traci pracę i nie może znaleźć nowej. Jeśli jednak przyjmiemy za punkt wyjścia sytuację, w której sama możesz decydować, kiedy chcesz zakończyć życie zawodowe, powinnaś być świadoma, ile możesz na tym stracić pod względem finansowym.

Jeżeli zakończysz pracę w wieku 61 lat zamiast 65 lat, może to oznaczać, że stracisz prawie jedną trzecią swojej emerytury. Jeżeli zaczniesz pobierać emeryturę w wieku 61 lat, a Twoja emerytura jest niska, powinnaś być również świadoma tego, że kiedy osiągniesz wiek 65 lat i rozpocznie się wypłacanie Ci emerytury gwarantowanej, nie będziesz mogła liczyć na pełną emeryturę gwarantowaną, a zatem nie otrzymasz nawet całej najniższej emerytury.

Jeśli zaczniesz pobierać emeryturę przed ukończeniem 65. roku życia, będzie to miało swoje skutki również dla Twojej emerytury pracowniczej. Zależy to jednak od warunków określonych w poszczególnych umowach. Wpływ na Twoją emeryturę mogą mieć również różne przepisy przejściowe dotyczące wcześniej lub później zawieranych umów. Po wejściu na stronę www.minpension.se możesz poeksperymentować z wiekiem emerytalnym i sprawdzić, jak zmienia się zarówno emerytura powszechna jak i emerytura pracownicza w zależności od tego, w jakim wieku postanowisz zacząć je pobierać.

Jedną z przyczyn, dla której kobiety kończą pracę przed 65. rokiem życia, są wypowiedziane i niewypowiedziane żądania ze strony rodziny i krewnych. Często oczekuje się od starszej kobiety, aby zrezygnowała z pracy i zaangażowała się w pomoc przy starzejących się rodzicach i w opiekę nad wnukami, której oczekują jej dzieci. Może się wydawać oczywiste, że zgłosisz się do pomocy, ale zastanów się nad tym, ile będzie Cię to kosztować. Równie dobrze można nazwać tę pułapkę „pułapką dobroci”, ponieważ często nasza chęć bycia dobrym dla innych i zajmowania się naszymi najbliższymi prowadzi do tego, że wcześniej opuszczamy rynek pracy.

Ustawodawstwo szwedzkie nie wymaga od dzieci sprawowania opieki nad swoimi rodzicami, a władze gminne nie mogą tego żądać. Dlatego powinnaś stawić większe wymagania służbie zdrowia i opiece społecznej. Nie zgadzaj się na wykonywanie pracy, za którą nikt Ci nie zapłaci. Kwestionuj opinię, że to właśnie Ty masz się zgłosić do pomocy. Jeżeli masz kilkoro rodzeństwa, porozmawiajcie ze sobą i stwórzcie wspólny front.

O ile pomoc służby zdrowia i opieki społecznej okaże się niewystarczająca, istnieje możliwość zakupu potrzebnych usług. Pamiętaj, że dorosłe dzieci mogą otrzymać odliczenie na usługi z zakresu prac domowych na rzecz rodziców. Możesz o tym powiedzieć swojemu bratu, który nie ma czasu pomagać, ponieważ ma ważną i dobrze płatną pracę. Pozwól na to, żeby kupił usługi i otrzymał odliczenie. Dzielcie się pracą. Zaangażuj więcej członków rodziny i krewnych w pomoc nad rodzicami. Nie jesteś złą córką i kobietą tylko dlatego,

że nie chcesz robić wszystkiego.

Innym powodem, dla którego wiele kobiet zbyt wcześnie kończy życie zawodowe jest fakt, że żyją ze starszym od siebie mężczyzną. Po odejściu męża na emeryturę przyjemniejsze może być przebywanie na emeryturze razem. Wspólne spędzanie czasu wolnego jest najczęstszym powodem, dla którego kobiety przedwcześnie rezygnują z życia zawodowego.

Twoja decyzja o wcześniejszym przejściu na emeryturę równocześnie z Twoim małżonkiem może nie pociągać za sobą istotnych następstw finansowych, kiedy bierzecie pod uwagę Wasze wspólne finanse. Jednak robiąc plany na przyszłość, łatwo zapomina się o pieniądzach z przyszłej emerytury, które utracisz, o ile nie przepracujesz tyle samo lat, co Twój małżonek. Wszelka praca zapewnia nowe uprawnienia emerytalne. Zanim zgodzisz się przejść na emeryturę równocześnie z małżonkiem, dokonaj obliczeń na stronie internetowej www.minpension.se.

Niektóre emerytury pracownicze są uzależnione od świadczeń. Oznacza to, że wynagrodzenia z ostatnich lat stanowią podstawę do obliczenia wysokości Twojej emerytury. Skrócenie czasu pracy czy wcześniejsze zakończenie pracy zawodowej może mieć poważne konsekwencje. Jeżeli nie jesteś pewna, jakie są zasady dotyczące Twojej emerytury, wejdź na stronę www.minpension.se lub porozmawiaj z działem płac, funduszem emerytalnym lub centralą wyboru funduszy emerytalnych.

Zastanów się też nad tym, czy mimo wszystko możesz jeszcze trochę popracować. Wtedy zostanie uzupełniona Twoja emerytura powszechna. W układzie zbiorowym pracy dla pracowników samorządowych zawarto propozycje negocjacji nowego układu zgodnie z którym praca do wieku 67 lat ma zapewnić jeszcze wyższą emeryturę pracowniczą. Prawdopodobnie inne układy zbiorowe pracy pójdą w przyszłości w tym samym kierunku.

Dla Twojego dobra i Twoich finansów warto zastanowić się chwilę nad tym, czy dasz radę, czy masz ochotę i czy możesz pracować tak długo jak chcesz.

10

Pułapka związana z emeryturą

Pobieraj emeryturę w jak najlepszy sposób

UNIKNIJ NAGŁEGO ROZPOCZĘCIA EMERYTURY. Często mówimy, że odchodzimy na emeryturę; pewnego dnia odchodzimy od wymagającej pracy i budzika do tego, że nie stawiamy sobie w ogóle żadnych wymagań. To najgorsza rzecz jaką możemy zrobić z punktu widzenia naszego zdrowia. To „nagle hamowanie” wcale dobrze nie służy naszemu organizmowi. Nierzadko zdarza się, że zaczyna niedomagać serce, a zawał może sprawić, że w ogóle nie będzie żadnego życia na emeryturze. Przejście na emeryturę u kobiet zwykle nie ma tak dramatycznego przebiegu, istnieje przecież wiele nieodpłatnych prac, które zawsze trzeba wykonać.

Niezależnie od tego, czy chodzi o mężczyznę czy kobietę, dla zdrowia najlepsze jest stopniowe przechodzenie na emeryturę.

Przed odejściem na emeryturę powinnaś sprawdzić, jakie rodzaje emerytur masz do dyspozycji i kiedy będą wypłacane.

Powszechny system emerytalny jest bardzo elastyczny. Zarówno emeryturę uzależnioną od dochodów, jak i emeryturę składkową możesz pobierać w częściach: w jednej czwartej, połowie, trzech czwartych i w całości. Kiedy tylko chcesz, możesz również zmienić sposób wypłaty. Jeżeli zaczniesz pobierać pełną emeryturę i rozpoczniesz pracę na niepełny etat, możesz zmniejszyć wypłatę swojej emerytury. Wówczas podwyższasz swoją przyszłą emeryturę dzięki temu, że

pewną jej część przenosisz na później, a także temu, że pracując na niepełny etat nabywasz uprawnienia emerytalne.

W sytuacji, gdy otrzymujesz emeryturę z kilku źródeł, istnieje duże ryzyko, że łącznie zostanie potrącony za niski podatek. Sprawdź to, korzystając z kalkulatora, zamieszczonego na stronie internetowej Urzędu Podatkowego (Skatteverket), albo zadzwoń i poproś o informacje. Jeżeli chcesz, aby potrącano większy podatek, możesz też poprosić o korektę podatku, albo pamiętać o tym, żeby odkładać pieniądze na zapłacenie podatku.

Zasady dotyczące emerytur pracowniczych są określone w poszczególnych układach zbiorowych pracy, natomiast w przypadku oszczędzania indywidualnego zasady określają poszczególne umowy ubezpieczenia. Wiele osób zaczyna pobierać emeryturę pracowniczą już w wieku 55 lat. Zwykle jednak granicą jest wiek 60 lub 61 lat. Kuszące jest pobieranie możliwie najwyższej emerytury w możliwie najkrótszym czasie, szczególnie gdy ma się duże wydatki. Pomyśl jednak o tym, że możesz mieć duże potrzeby przez całe życie.

Jeżeli jesteś kobietą, która odchodzi na emeryturę w wieku 60 lat, jest bardzo prawdopodobne, że będziesz żyć kolejne 30 lat. Przez większość tego czasu będziesz się cieszyć dobrym zdrowiem. Prawdopodobnie w swoim ostatnim roku życia będziesz mieć duże potrzeby dotyczące opieki. Właśnie w tym czasie konsumujemy połowę całej opieki zdrowotnej, której potrzebujemy w ciągu całego życia.

Dowiedz się już teraz, czy masz prawo do dodatku mieszkaniowego dla emerytów. Możesz to zrobić na stronie internetowej Urzędu ds. Emerytalnych i Rentowych (Pensionsmyndigheten). Pamiętaj o tym, że dodatek mieszkaniowy jest obliczony wstępnie. Oznacza to, że gdybyś pobierała wyższą emeryturę lub uzyskiwała inne dochody powyżej podanego przez Ciebie poziomu, będziesz zobowiązana zwrócić pieniądze.

Wiele osób postrzega swoje mieszkanie jako główne źródło oszczędności emerytalnych. W dniu, w którym dochody z pracy zastąpi emerytura, chcą sprzedać dom i kupić mniejsze mieszkanie. Takie myślenie ma jednak kilka pułapek. Po pierwsze, musisz chcieć się przeprowadzić. Nareszcie kiedy będziesz mieć czas na zajmowanie się ogrodem, chyba nie będziesz chciała go sprzedać? Po drugie, sprzedaż domu i przeprowadzka mogą się okazać drogie, ponieważ będziesz musiała zapłacić podatek od zysku i inne opłaty. Jeżeli planowałaś zamienić mieszkanie własnościowe na lokatorskie, może to być trudne ze względu na małą liczbę budowanych mieszkań. Wiele zależy oczywiście od tego, w jakiej części kraju mieszkasz.

Na koniec może to wpływać na dodatek mieszkaniowy. Mieszkania własnościowego nie wlicza do majątku przy obliczaniu dodatku mieszkaniowego. Wlicza się natomiast pieniądze ulokowane w banku po sprzedaży mieszkania.

Łączna emerytura większości osób jest tak niska, że podlega opodatkowaniu wyłącznie podatkiem samorządowym. Pobierając w krótkim czasie swoją emeryturę pracowniczą, a może również indywidualne ubezpieczenia emerytalne, ryzykujesz tym, że znajdziesz się na poziomie objętym podatkiem rządowym. Dlatego lepiej jest wyrównywać swoje dochody emerytalne w ciągu kolejnych lat, aby nie przekroczyć tej granicy.

Kusząca jest perspektywa przeprowadzki na emeryturę do cieplejszego kraju lub do swojej dawnej ojczyzny. Ważne jest jednak, aby dowiedzieć się, jakie wówczas obowiązują zasady w odniesieniu do emerytury. Jeżeli otrzymujesz pełną lub częściową emeryturę gwarantowaną, powinnaś zwrócić uwagę na fakt, że jest ona wypłacana wyłącznie w krajach UE/EOG (EOG = Norwegia, Liechtenstein, Islandia). Emerytura uzależniona od dochodów, emerytura składkowa, emerytura pracownicza i indywidualne ubezpieczenia emerytalne wypłacane są niezależnie od Twojego miejsca zamieszkania, ale powinnaś zwrócić uwagę na to, jak są opodatkowane.

Jeżeli przez kilka lat pracowałaś w Szwecji, a później przeprowadziłaś się do ojczyzny, otrzymasz szwedzką emeryturę. Może Ci w tym pomóc Urząd ds. Emerytalnych i Rentowych w Twoim kraju. Jeżeli pracowałaś w innych krajach należących do UE/EOG, Twoja szwedzka emerytura zostanie skoordynowana z emeryturami powszechnymi obowiązującymi w tych krajach. Jeżeli natomiast pracowałaś w krajach nienależących do UE/EOG, powinnaś sama dowiedzieć się, czy należy Ci się jakaś emerytura. Musisz sama dopilnować ewentualnych emerytur pracowniczych, które w wielu krajach mogą być powiązane z poprzednim pracodawcą.

Sprawowanie kontroli nad wszystkimi emeryturami, do jakich masz prawo, może być trudne, zawile i może zabrać dużo czasu, dlatego najlepiej zająć się tym z odpowiednim wyprzedzeniem.

Na koniec, celem całej dyskusji o emeryturach jest to, aby Twoje życie po wycofaniu się z życia zawodowego było jak najlepsze. Odpowiedzialność za to spoczywa na trzech filarach – politykach, związkach zawodowych i pracodawcach, a także na Tobie. Mam nadzieję, że dzięki tej publikacji otrzymałaś pomoc potrzebną do tego, aby uniknąć najważniejszych pułapek, na które możesz natrafić jako kobieta i aby spełniło się Twoje marzenie o zamożnym i pomyślnym życiu na przyszelej emeryturze.

Ważne adresy:

Serwis Min Pension (Moja emerytura) – www.minpension.se

Konsumenternas Försäkringsbyrå

(Biuro ds. Ubezpieczeń Konsumentów) –

www.konsumenternas.se

Pensionsmyndigheten (Urząd ds. Emerytalnych i Rentowych) –

www.pensionsmyndigheten.se

Skatteverket (Urząd Podatkowy) – www.skatteverket.se

Zdrowie: www.suntliv.se, www.afaforsakring.se

Fundusze: www.fondkollen.se, www.morningstar.se

Centrale wyboru funduszy emerytalnych,

umowy podano w nawiasach:

Pensionsvalet AB (KAP-KL, Gamla PA-KFS, PA-KFS 09),

www.pensionsvalet.se

Electum (KAP-KL), www.electum.se

Valcentralen (KAP-KL i in.): www.valcentralen.se

Collectum (ITP), www.collectum.se

Fora (SAF-LO), www.fora.se

Statens tjänstepensionsverk

(Państwowy Urząd ds. Emerytur Pracowniczych), www.spv.se

Ważne adresy:

Serwis Min Pension

(Moja emerytura): www.minpension.se

Konsumenternas Försäkringsbyrå

(Biuro ds. Ubezpieczeń

Konsumentów):

www.bankforsakring.konsumenternas.se

Pensionsmyndigheten

(Urząd ds. Emerytalnych

i Rentowych):

www.pensionsmyndigheten.se

Centrale wyboru funduszy emerytalnych, umowy podano w nawiasach

Pensionsvalet (KAP-KL, Gamla PA-KFS, PA-KFS 09): www.pensionsvalet.se

Electum (KAP-KL): www.electum.se

Valcentralen (KAP-KL i in.):

www.valcentralen.se

Collectum (ITP): www.collectum.se

Fora (SAF-LO): www.fora.se

Statens tjänstepensionsverk

(Państwowy Urząd ds. Emerytur

Pracowniczych): www.spv.se

Wyszło tylko tyle?

Fakt, że kobiety zwykle otrzymują o wiele niższą emeryturę niż ich mężowie, nie jest niczym nowym. Wiele z nich decyduje się nie brać pod uwagę rzeczywistości, ponieważ przeraża je myśl o ubóstwie w przyszłości. Inne zgadzają się na kosztowne i złe produkty emerytalne, wierząc, że to rozwiąże ich kłopot.

Ale odsuwanie problemu na później nie jest dobrą strategią. Przecież są alternatywne rozwiązania. Annika Creutzer, znany ekspert w dziedzinie finansów osobistych, uczy nas, jak przejść kontrolę nad własną sytuacją i emeryturą. W swojej książce omawia dziesięć pułapek, których powinnaś unikać – na przykład pułapkę związaną z życiem w związku czy pracą na niepełny etat.

Przejmij kontrolę nad swoją emeryturą. Jeszcze nie jest za późno!

KPA
PENSION